

Nükleer Yasada Kamu Yararı Nerde?

BASINA VE KAMUOYUNA

Ülkemizde 1965 yılında başlayan nükleer santral macerası, Akkuyu ve Sinop'ta kurulma kararlarının alınması ve sonu gelmeyen girişimlerin yapılmasıyla devam etmiş ve nihayet "Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi Hakkındaki Yasa Tasarısı" toplumsal muhalefeti hiçe sayan bir anlayışın ürünü olarak, kaşla göz arasında Meclis Genel Kurulundan geçmiştir.

Demokrasi anlayışının bilinçli olarak geliştirilmediği ülkemizde yüzde otuz çoğunlukla yurttaşını temsil ettiğini iddia eden iktidar, temsiliyet hakkını bu kez de nükleer santraller için kullanmış, **abartılı talep tahminleri, daha ucuz enerji üretimi ve enerji ihracı** gibi hiç de gerçekçi olmayan öngörülerle gelecek nesillerin hayatını taahhüt altına almıştır.

"Daha ucuza enerji üretimi" fikrinin temel ögesi olması gereken ekonomik analizlerin hangi kriterler göz önüne alınarak yapıldığı tartışmalıdır. Toplumsal ve çevresel etkileri coğrafi sınırlar ve kuşaklar arasında yayılan nükleer santrallerin dışsal maliyetleri, yani bir ekonomik aktivitenin başkaları üzerinde yarattığı maliyetler söz konusu olduğunda hangi dozun altındaki radyasyon zararsız kabul edilmektedir? Yine dışsal maliyetler söz konusu olduğunda kaza riski nasıl hesaplanmaktadır? Yakıt maliyeti söz konusu olduğunda uranyumun gelecekteki maliyeti nasıl tahmin edilmektedir? Tasfiye ve atık depolama masrafları hesaplanırken hangi nesiller üzerindeki olası maliyetler dikkate alınmaktadır?

Yanlanma ömrü 24.000 yıl olan sıradan bir sivil nükleer enerji santral atığı olan plütonyum için Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi'nin önerdiği güvenli depolama süresinin 100.000 yıl olduğu göz önüne alınırsa dürüst bir ekonomik değerlendirme bu atıktan kaynaklanan riskin önümüzdeki 100.000 yıl için değerlendirilmesini gerektirecektir. 100.000 sene sonra ortaya

çıkacak her türlü maliyetin bugünkü değeri pratik olarak sıfırdır. Hal böyleyken çıkan kanunda *"atıklar ve santralin ömrünü tamamladığında sökülmesi gibi konular için iki ayrı fon oluşturulacağı, radyoaktif atıklar ve ulusal radyoaktif atık hesabı ve işletmeden çıkarma hesapları adlarındaki bu hesaplara ödemelerin şirketler tarafından yapılacağı ancak fonda biriken paranın yetersiz kalması durumunda maliyetin Hazine tarafından karşılanacağı"* belirtilmektedir. Bu tasarımı hazırlayan ve kanunlaştıranların 100.000 yıllık bir maliyet çıkarıp çıkarmadıkları merak konusudur. Nükleer santrallerin bir ekonomisinin olmaması bu teknolojinin ancak devlet desteğiyle ayakta durabileceğinin bir göstergesidir. Görünen odur ki insanların geleceğinin ipotek altına alınması pahasına kar marjı düşen nükleer lobcilere, şirketlere iyi bir pazar kapısı açılmıştır.

Yakıt maliyeti açısından bir analiz yapıldığında ise tüm olumlu göstergelere rağmen Türkiye, enerji kaynakları açısından net ithalatçı bir ülke konumundadır. 2000 yılı itibarıyla yılda tükettiği yaklaşık 80 milyon ton kömürün %85'ini kendi üretirken, 31 milyon ton ham petrolün %91'ini, 15,1 milyar metreküp doğal gazın %96'sını ithal etmiştir. Nükleer santraller için gerekli olan Uranyum aramalarına 1986 yılından itibaren ayrılan bütçe sürekli azaltılmış ve 1991 yılında sıfırlanmıştır. Hammadde aramalarına yönelik olarak gelişen bu olumsuzluklar, nükleer enerji üretimi başlatılsa bile ithal yakıt yolu ile gerçekleştirilmesine yol açacaktır. Aramalardaki gecikmeler nedeni ile kayıp zaman 11-15 yıl arasında değişmekte olup bu bağlamda 2002 yılında yeniden başlatılan arama çalışmaları ürünlerini en yakın 2013-2017 yılları arasında verebilecektir. Hemen eklemek gerekir ki dünya genelinde işletilmekte olan uranyum yataklarının tenörleri %1'den büyükken ülkemizde en yüksek tenör Yozgat - Sorgun sahasına ait olup %0.1'dir.

Yanlış politikalar sonucunda dışa bağımlı hale gelen enerji üretimimize zorunlu olarak ithal edilmesi gereken olan ve fiyatlarında öngörülemez yükselmelerin gerçekleşeceği uranyum ile bir yenisi daha eklenecektir.

Jeoloji Mühendisleri Odası olarak daha önce sormuştuk, bir kez daha soruyoruz: Toplumsal ve çevresel etkileri coğrafi sınırlar ve kuşaklar arasında yayılan nükleer santrallerin dışsal maliyetleri hesaplanırken,

-Hangi dozun altındaki radyasyon zararsız kabul edilmiştir?

-Kaza riski nasıl hesaplanmıştır?

-Yakıt maliyeti söz konusu olduğunda uranyumun gelecekteki maliyeti nasıl tahmin edilmektedir?

-Tasfiye ve atık depolama masrafları hesaplanırken hangi nesiller üzerindeki olası maliyetler dikkate alınmaktadır?

-Nükleer atıkların depolanacağı alanların nükleer çöplüğe dönüşerek doğayı ve insanı tehdit etmesi önem taşımamakta mıdır?

-Çernobil nükleer santrali kazasından 20 yıl sonra Karadeniz bölgesinde artış gösteren kanser vakaları nasıl açıklanacaktır?

-Geçmişte İstanbul gibi mega bir kentin merkezinde gerek radyoaktif, gerekse tıbbi

atıklar nedeniyle halk ve çevre sağlığını hiçe sayan anlayışın hüküm sürdüğü ciddiyetsizlik ve kural tanımazlık ortamında toplum, kurulacak nükleer santralin atıklarından nasıl korunacaktır?

Bu soruların cevabı verilmeden toplumsal muhalefeti hiçe sayarak bu yasaya onay vermek, "kamu yararı" anlayışına ters düşmek ancak uluslararası nükleer lobiye yeni bir pazar kapısı yaratma konusunda bir misyon yüklenmektir. Buna ek olarak nükleer yandaşlarına içinde bulunulan bu süreçte nasıl bir "kamu yararı" gördüklerini açıklama misyonu da düşmektedir.

Sonuç olarak, insanı ve doğayı merkezine alan bir anlayışla, atıl olarak bekleyen yerli enerji kaynaklarımıza dönüşü sağlayacak ulusal bir enerji politikamızı oluşturmak gerekirken; jeotermal, rüzgâr ve güneş enerjisi, hidroelektrik ve kömür de büyük bir potansiyele sahip olan ülkemizde nükleer enerji bugün için teknik bir zorunluluk ya da teknik bir ihtiyaç değildir. Bu olsa olsa küresel sermayenin zorlaması sonucunda ortaya çıkmış siyasi bir karardır. Bu bağlamda Ülkemizde kurulması için hukuki alt yapısı meşrulaştırılmış olan "Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi Hakkındaki Yasa"yı bilim ve mühendislik temelinde ulusal çıkarlarımıza uygun bulmuyoruz.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

17.05.2007